

Suuret kaupunkiseudut peräänkuuluttavat valtiolta riittäviä panostuksia kestäväan kasvuun

Seitsemän suurinta kaupunkiseutua esittävät yhteisessä kannanotossaan vakavan huolensa valtion niukoista resursseista kaupunkiseutujen kasvun tukemiseen. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma tunnistaa MAL-seutujen keskeisen merkityksen, mutta ei juurikaan varaa rahoitusta seutujen kehittämiseen. Seudut ovat määrätietoisesti kehittäneet kestäväa yhdyskuntarakennetta ja peräänkuuluttavat pitkäjänteisyyttä myös valtiolta.

MAL-kaupunkiseudut (Helsingin, Tampereen, Turun, Oulun, Lahden, Jyväskylän ja Kuopion seudut) vastaavat eturintamassa kestäväan kasvun ja ilmastonmuutoksen haasteisiin. Kaupunkiseutujen ja valtion tulee yhdessä varmistaa kaupunkiseutujen toimivat asuntomarkkinat ja liikennejärjestelmä, jotta seudut pystyvät houkuttelemaan työvoimaa ja varmistamaan yritysten kilpailukyvyyn ja sen myötä Suomen menestyksen.

Tampereen kaupunkiseudun seutujohtaja Päivi Nurminen painottaa, että suuret kaupunkiseudut arvostavat suoraa keskusteluyhteyttä valtion kanssa: *”Vuonna 2011 käynnistynyt MAL-sopimusmenettely on laajentunut seitsemälle seudulle, mutta valtion MAL-rahoitus ei ole pysynyt mukana. Meillä kaupunkiseuduilla on kyky ja tahto toimeenpanna MAL-sopimusta. Odotamme samaa tahtotilaa myös valtiolta.”*

Valtiolta edellytetään merkittäväa tukea seutujen liikennejärjestelmäinvestointeihin

Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa on osoitettu MAL-kaupunkiseutujen infrahankkeisiin sekä liikenteen muihin kehittämishankkeisiin yhteensä 797 miljoonaa euroa. Suurimmat kaupunkiseudut arvioivat, että summa tulisi ohjata kokonaisuudessaan kaupunkiseuduilla tehtäviin liikenneinvestointeihin, jotta hallitusohjelman tavoitteet voitaisiin saavuttaa.

”Kaupunkiseutujen kasvun kannalta välttämättömät liikennejärjestelmän investointi- ja rahoitustarpeet ovat moninkertaiset hallitusohjelman kirjauksiin nähden. Pelkästään Helsingin seudulla on tunnistettu liikenteen investointi- ja rahoitustarpeita käynnistyneelle hallituskaudelle yli kahden miljardin edestä. Helsingin seudulla asuu yli neljännes koko Suomen väestöstä”, toteaa Helsingin seudun liikenne- kuntayhtymän (HSL) Strategia-tulosalueen johtaja Sini Puntanen.

Hallitusohjelman kirjaukset uhkaavat joukkoliikenteen kilpailukykyä

Joukkoliikenteen kysyntä on kasvanut MAL-kaupunkiseuduilla ja ylittänyt useilla paikkakunnilla koronaa edeltäväan ajan. Positiivista kehitystä uhkaa kuitenkin hallitusohjelmaan kirjattu henkilökuljetuspalvelujen arvonlisäveron nosto 10 prosentista 14 prosenttiin.

Hallituksen verotuspäätökset nostaisivat 1,5 miljoonan päivittäisen arjen joukkoliikennematkan hintaa. Hallituksen linjaukset heikentävät myös toimialan yleistä kilpailukykyä, mikä voi johtaa palvelutason leikkauksiin myös kaupunkiseuduilla. Joukkoliikenteen kustannukset ovat nousseet lyhyessä ajassa ennen näkemättömän paljon, ja arvonlisäveron nosto tekisi haastavasta tilanteesta katastrofaalisen. Seuraukset leikkaisivat läpi kaupunkikehityksen, ilmastotavoitteiden, elinkeinoelämän ja työllisyyden ja vaikuttaisivat siten negatiivisesti myös hallitusohjelman tavoitteisiin.

”On tärkeää varata MAL-sopimuksissa riittävä rahoitus kaupunkiseutujen joukkoliikenteen järjestämiseen. Rahoituksen tulisi perustua vähintään Liikenne 12 -suunnitelmassa määritettyyn tasoon, huomioiden liikennöintikustannusten muutos, sekä hallituksen toimien kustannusvaikutusten kompensointi”, toteaa kaupunkikehitysjohtaja Olli Alho Lahden kaupungista.

Aito kilpailu raideliikennemarkkinalla erittäin kannatettavaa

Hallitus aikoo lisätä tosiasiallista kilpailua raideliikennemarkkinalla ja helpottaa markkinoille pääsyä. Hallituksen tavoitteena on myös luoda pitkän aikavälin näkymä kotimaan raideliikenteen kapasiteetin lisäämiseksi.

Kaupunkiseudut pitävät näitä toimenpiteitä erittäin tärkeinä, jotta voidaan varmistaa joukkoliikenteen kilpailukyky. Erityisesti raideliikenteen kilpailuttamisedellytyksiä tulee vahvistaa, jotta Suomeen ja kaupunkiseuduille saadaan luotua laajasti kiinnostavat markkinat, jolloin on edellytyksiä tehostaa raideliikenteen tuotantoa ja madaltaa kustannuksia.

Valtion tulee varmistaa toimivat asuntomarkkinat

Asuntorakentaminen on voimakkaasti hidastunut suurilla kaupunkiseuduilla, ja rakentamisen suhdanne on heikentynyt. Uusien asuntojen rakentamisen roima lasku näkyy valmistuneiden asuntojen heikompana tarjontana vasta tulevana vuosina, jolloin se uhkaa kohtuullisen hintaisen asumisen saatavuutta.

Asuntomarkkinoiden tilanne kaupunkiseuduilla uhkaa työvoiman saatavuutta ja elinkeinoelämän kilpailukykyä. Kaupunkiseudut tarvitsevat valtiolta asuntopoliittisia ratkaisuja, jotka tukevat yhteisiä MAL-tavoitteita, sekä riittävää rahoitusta asuntotuotantoon ja korjauksiin. Uudistuotannon vauhdittamisen lisäksi tarvitaan MAL-sopimusten tavoitteiden mukaisesti panostuksia olemassa olevan asuntokannan elinvoimaisuuteen ja segregaaation ehkäisemiseen.

“Nyt ei ole oikea hetki pienentää ARA-tuotantoa tai lopettaa uusien asumisoikeuskohteiden rahoitusta. Valtion tulee varmistaa myös kunnallistekniikka-avustusten ja korkotuettujen asuntojen käynnistysavustusten riittävä taso sekä huomioida entistä paremmin tarve täydennysrakentamiselle”, korostaa Kuopion kaupungin apulaiskaupunginjohtaja Jari Kyllönen.

MAL-sopimuksilla on edistetty kohtuuhintaista asuntotuotantoa. Esimerkiksi Helsingin seudulla on vuosina 2020–22 valmistunut yli 11 000 valtion tukemaa asuntoa ja Tampereen seudulla on saman kolmen vuoden aikana rakennettu reilut 3 100 kohtuuhintaista asuntoa pienituloisille. Osuus on molemmilla seuduilla yli 20 prosenttia kokonaistuotannosta. Kasvuseuduilla valtion tukema asuntotuotanto on pitänyt asumisen hinnan kohtuullisena.

Mikä MAL-sopimus?

MAL-sopimuksia eli maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksia on solmittu Helsingin, Tampereen, Oulun ja Turun seutujen ja valtion välillä 2010-luvun alusta lähtien. Vuonna 2021 sopimusmenettely laajennettiin Jyväskylän, Lahden ja Kuopion kaupunkiseuduille. Yli puolet Suomen väestöstä asuu näillä seitsemällä kaupunkiseuduilla ja niiden osuus Suomen bruttokansantuotteesta on lähes 65 prosenttia.

Lisätietoja

Strategiajohtaja Sini Puntanen, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä, puh. 040 501 3362

Seutujohtaja Päivi Nurminen, Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä, puh. 040 754 3692

Maankäyttöjohtaja Jyrki Lappi, Turun kaupunki, p. 0406577412

Kaupungininsinööri Tapio Siikaluoma, Oulun kaupunki, p. 044 703 2114

Kaupunkikehitysjohtaja Olli Alho, Lahden kaupunki, p. 040 5954543

Projektipäällikkö Anna Isopoussu, Jyväskylän kaupunki, p. 040 566 2639

Apulaiskaupunginjohtaja Jari Kyllönen, Kuopion kaupunki, p. 044 718 5501